KRONIKA

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE *DANA HRVATSKE KNJIGE*

NAGRADU »JUDITA«
za najbolju knjigu ili studiju o hrvatskoj književnoj baštini,
posebno o humanističko-renesansnoj u 2024. godini
dobila je

ANA ŠIMIĆ

za knjigu
PRIPOVIJEDANJE O GLAGOLJAŠTVU U NOVIJOJ HRVATSKOJ KNJIŽEVNOSTI
Hrvatska sveučilišna naklada i Staroslavenski institut, Zagreb, 2024.

O b r a z l o ž e n j e :

Hrvatska književnost baštini višejezičnu i višepismenu kulturu, a glagoljaštvo je jedan od njezinih temelja. Zlatno doba hrvatskoga glagoljaštva razdoblje je kasnoga srednjeg vijeka koje traje od XIV. do XV. stoljeća, razdoblje u kojemu se razvija humanističko mišljenje u osvit renesanse. Knjiga Ane Šimić *Pripovijedanje o glagoljaštvu u novijoj hrvatskoj književnosti* nudi pregled dva segmenta hrvatske baštine: najprije opisuje glagoljaštvo i klasifikaciju književnih djela u novijoj hrvatskoj književnosti s glagoljaštvom kao motivom književne obrade, pri čemu autorica pod novijom književnosti podrazumijeva književnost od XX. stoljeća do danas, a potom pojedinačno prikazuje tematsko-motivske komplekse i kontekste glagoljice u djelima hrvatskih književnika XX. i XXI. st. koji su

glagoljicu inkorporirali u svoje pjesme i narative kao »jednu od temeljnih sastavnica hrvatskoga identiteta« (str. 275). Godine 2025. obilježavamo 1100. obljetnicu Hrvatskoga Kraljevstva i 1100. obljetnicu prvoga poznatog povijesnog spomena glagoljaštva na današnjem hrvatskom prostoru. O toj 925. godini i tom događaju, »miljokazu hrvatske društvene, crkvene i kulturne povijesti« (str. 6) pripovijedali su dakako i književnici, što je osnovna misao vodilja ove knjige.

Ana Šimić znanstvenica je iz Staroslavenskoga instituta, središnje hrvatske akademske ustanove za istraživanje hrvatske glagoljice i glagoljaštva. U fokusu su njezina znanstvenoga interesa glagoljska riječ, rečenica i tekst u sinkronijskom i dijakronijskom kontekstu. Osim toga, Ana Šimić istražuje moderne glagoljaške prakse te načine njegovanja glagoljaških uspomena u suvremenom hrvatskom društvu i aktivna je u popularizaciji hrvatskoglagoljske baštine. Dobitnica je Nagrade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća u Republici Hrvatskoj za 2016. godinu u području filoloških znanosti.

Knjigom *Pripovijedanje o glagoljaštvu u novijoj hrvatskoj književnosti* Ana Šimić oblikuje priče o književnicima i djelima našega doba ilustrirajući inovativnu sliku važnoga motiva glagoljaštva kao književne inspiracije. Učinila je to na tragu popularizacije znanosti, procijenivši glagoljaštvo važnom, poticajnom i recentnom temom, pritom ju prikazujući akribično i utemeljeno, s prikladnom bibliografskom normom i jasnim znanstvenim stilom. Događa se to u vrijeme kad filologija uviđa potrebu za popularizacijom identitetski stožernih tema pa u tom kontekstu ističemo da je u konkurenciji bila i priručna publikacija *Marulus tuus. Upućivanje u Marulića*, prir. Branko Jozić i Luka Marković, Književni krug Split, Marulianum, Split, 2024., prema mjerilima publikacija hrvatskih velikana, vrijedna za najširu publiku i svaku pohvalu.

Književna djela analizirana u monografiji *Pripovijedanje o glagoljaštvu u novijoj hrvatskoj književnosti* ne iscrpljuju korpus novije hrvatske književnosti koji tematizira segmente glagoljaške povijesti. Koncipirajući knjigu kao »priču« (str. 5), Ana Šimić odabrala je one književne naslove koji su bili nužni, a izostavila one čiji izostanak ne utječe na cjelovitost i sadržajnost. To je putokaz za daljnja istraživanja velike, bogate i poticajne teme. Obrađeni su književni naslovi od *Trilogije o kralju Tomislavu* Velimira Deželića starijega (1902., 1903., 1924.) i *Kraljice Lepe* Eugena Kumičića (1902.) do *Glagoljaša* Petra Merčepa i *Glagoljskog misterija* Sanje Ždralović (2018.) te romana *Vladar Bosne* (2020.) i *Dux Croatorum* Hrvoja Hitreca (2022.), a donosi i podatke o primjerima iz svjetske književnosti.

Hrvatska književnost nadograđuje ono što znaju povijesne znanosti: hrvatski vladari uzimali su *Hvalov zbornik* i *Hrvojev misal* kao dio svojega identiteta. Svi primjeri novijega doba upućuju da se u suvremenosti nastavlja pripovijedanje o glagoljaštvu kao baštini koja se suprotstavlja i supostavlja latinskoj kulturi u srednjovjekovnoj povijesti obilježenoj vladavinom hrvatske narodne dinastije. Budući da autorica u predgovoru obrazlaže zašto u knjizi nije obuhvaćen roman *Vuci* Milutina Cihlara Nehajeva (1928.) a upućuje i da je u međuvremenu 2023.

objavljen najnoviji roman s glagoljaškom tematikom, *Misal kneza Anža Frankopana* 1923. Tomislava Beronića, razvidno je da će se istraživanja nastaviti. Čestitamo Ani Šimić na odabiru relevantne teme, znanstvenom i društvenom doprinosu, prikladnom pristupu i nadasve značajnom pothvatu širenja spoznaja o temeljnim pitanjima hrvatske i europske filologije.

Zagreb, 22. travnja 2025.

Cvijeta Pavlović
Lada Žigo Španić
Slobodan Prosperov Novak

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE *DANA HRVATSKE KNJIGE*

NAGRADU »DAVIDIAS«
za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike
ili najbolju knjigu/studiju inozemnog kroatista o hrvatskoj književnoj baštini
u 2024. godini
dobio je

EDWARD MULHOLLAND

za prijevod djela, a ujedno i knjigu inozemnog filologa
MARKO MARULIĆ. THE DAVIDIAD
Priredio i preveo Edward Mulholland
Lysa, Gent, 2024.

O b r a z l o ž e n j e :

Vrlo je rijetko da neko od djela iz hrvatske književne baštine dobije ovako temeljito izdanje u nakladi stranih izdavača. Takvih primjera je bilo premalo i mi ćemo ovdje spomenuti neke prethodnike koji poput Mulhollandova engleskog prijevoda Marulićeve *Davidijade* imaju za hrvatsku kulturu posebno značenje. Samo u području starije hrvatske književnosti i jezika treba reći da je već davno na engleski jezik kvalitetno prevedena Marulićeva *Judita*, uz to prevedene su i najvažnije drame Marina Držića, a također i čitavo pjesničko djelo Ivana Gundulića postoji u vrlo kvalitetnim engleskim prijevodima. Ako tomu dodamo davnu englesku monografiju Josipa Torbarine o talijanskim utjecajima na pisce iz Dubrovnika u XVI. stoljeću, studiju Ive Banca o pitanju hrvatskoga jezika ili noviji zbornik engleskih radova o Marinu Držiću iz 2008., bit će jasno da se danas u najzahtjevnijoj sveučilišnoj nastavi na svjetskim humanističkim fakultetima može ostvariti kvalitetna poduka iz područja starije hrvatske književnosti.

Knjiga koju nagrađujemo priređena je s velikom akribijom i u duhu najviših filoloških standarda. Na njezinom je početku otisnuta sažeta, ali vrlo temeljita, uvodna studija koja ne samo da kritički iznosi povijest teksta Marulićeve *Davidijade* nego donosi i najnovije kritičke poglede na nju u svjetskoj znanosti. Što se tiče komentara koji su otisnuti uz ovaj prijevod, treba posebno naglasiti da su oni, kao i uvodna studija, priređeni u najboljoj filološkoj tradiciji. Uz to, taj komentar nastao je u suradnji sa dva trenutno najbolja poznavatelja ove teme u Hrvatskoj,

a to su Neven Jovanović i Bratislav Lučin. Njihov prilog ovom izdanju je velik i značajan pa su i oni na neki način dobitnici ove nagrade.

Engleska tradicija prevođenja latinskih heksametara, ponajprije u prijevodima Vergilijeve *Eneide*, omogućuje suvremenim prevoditeljima oslonac podjednako u kupletskom rimovanom jampskom pentametru (*heroic couplets*), *blank versu*, tj. nerimovanom jampskom pentametru, te u heksametrima (primjerice prevoditelji Gavin Douglas, John Dryden, Robert Fagles, Richmond Lattimore, Robert Fitzgerald), dakako uz *Izgubljeni raj* Johna Miltona koji je izvršio velik utjecaj na standardizaciju engleskoga epskoga stiha. Edward Mulholland svoja je prevoditeljska rješenja uvjerljivo razložio u *Uvodu* knjige s posebnim potpoglavljem o tekstu i bilješkama o prijevodu. Marulićeva *Davidias*, u Mulhollandovu prepjevu *The Davidiad*, ritmična je i zvučna:

> For such a favour David thanks to God
> Poured out in willing prayers. The rescue's place
> Is called »Division's (name most fitting!) Rock«.
> (*Dav*, 4.175–177)

Kako je ovo izdanje tiskano u uglednoj neolatinističkoj ediciji, treba naglasiti da je i latinska verzija Marulićeva teksta koja se ovdje objavljuje, dakle njegov original, ovdje doživjela do sada svoje najbolje izdanje. Tako je ovaj primjerak Marulićeve *Davidijade* usmjeren ne samo prema engleskoj publici zbog odličnog i dokumentiranog prijevoda nego i onoj latinističkoj, zbog do danas najakribičnijeg izdanja originalnog piščeva teksta.

Nama je bilo posebno važno ovo istaknuti jer nije u posljednje vrijeme slučaj da do nas stižu visoko kvalitetni prilozi hrvatskoj književnosti iz stranih sveučilišnih sredina, prilozi najviše znanstvene i intelektualne razine. Ovom prilikom to je demantirano pa se hrvatska humanistika može pohvaliti jednim novim i veličanstvenim doprinosom svojoj svjetskoj fortuni.

Autor Edward Mulholland po našem bi mišljenju morao u Hrvatskoj dobiti ne samo nagradu Društva hrvatskih književnika nego bi ga Društvo hrvatskih književnika trebalo predložiti i za dodjelu nekoga od primjerenih državnih ordena.

Zagreb, 22. travnja 2025.

Cvijeta Pavlović
Lada Žigo Španić
Slobodan Prosperov Novak

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE *DANA HRVATSKE KNJIGE*

NAGRADU »SLAVIĆ«
za najbolji autorski knjigom objavljen prvijenac u 2023. godini
dobila je

SILBA LJUTAK

za knjigu pjesama
KUĆA NA OTOKU
Goranovo proljeće, 2024.

O b r a z l o ž e n j e:

Knjiga pjesama *Kuća na otoku* pokazuje iznimnu pjesničku zrelost mlade autorice, a i širinu svjetonazora u kojem se prelamaju otočka i gradska sredina, ropstvo i sloboda, kolektivno i osobno, patrijarhalno i žensko. Autorica vješto prepleće urbanu slikovitost i lirsku meditaciju dok dočarava traumatično osvajanje prostora ženske slobode. Glavni je lik (i lajtmotiv) svih pjesama majka (*moja Mama*) o kojoj piše kći (kao pjesnički subjekt), kao treća generacija ženske loze. Majka, rođena i odgajana na Otoku, othrvala se svojoj majci, zaprkosila je obiteljskim, društvenim i drugim stereotipima i otišla svojevoljno na veliko kopno u potragu za vlastitim životom i za samom sobom. Kći piše u prvom licu, u ispovjednom tonu, pjeva i priča o svojoj Majci koja je u gradu ostala zarobljena između čvrste tradicije i fluidne slobode, između sigurnosti i neizvjesnosti, između definirane prošlosti i nedefinirane budućnosti. Pjesme imaju posebnu metaforičku čipku, ali i proznu dinamiku koja je dočarana i malim slovima na početku stihova i izostankom bilo kakve interpunkcije, što samo po sebi predstavlja fleksibilnost, svojevrsnu struju svijesti, otvoreni labirint u kojem se prožimaju svijest i podsvijest. Majka, Otok i Veliki Grad napisani su velikim slovima kako bi se istaknula tri bitna motiva. Majka je istodobno heroina i žrtva svoje pustolovne emancipacije, Otok je simbol sigurnosti i omeđenosti, a Veliki Grad predstavlja mjesto bez međa i rubova, kaotični i neurotični prostor u kojem će Majka mukotrpno pronalaziti svoju os. Kći koja raste (klija) poput biljke u toj evoluciji ženskoga »ja« odrastat će, pak, u gradu s već naslijeđenim pojmom slobode, pa će njezina borba za život biti kudikamo lakša.

Čak i da se poezija Silbe Ljutak čita izvan ovoga snažnog ženskog trojstva, ona opet ima dubok smisao. Veliki Grad dočaran je kao moderni prostor neuroze u kojem se može dezorijentirati bilo koji pojedinac. Autorica u svakoj pjesmi prožima ekstrovertno i introvertno, povezuje raskošnu simboliku užurbanoga grada i rasuti intimni svijet Majke. Kaotični velegrad postaje gospodar nevidljivog i izgubljenog subjekta, pa i Majka gubi onu emancipacijsku snagu koju je imala na početku svoga puta. Otvoreni prostor u zbirci postupno i sve snažnije prelazi u unutarnji zatvoreni prostor, u kavez osamljenoga ženskog bića. Ljutak je slojevitim poetskim vezivom sjajno dočarala tu preobrazbu makrokozmosa slobode u mikrokozmos psihički neuravnotežene osobe koja se u žustrom krajoliku grada rasipa u krhotine, stapa se s amorfnom sredinom i pokušava doprijeti do same sebe. Dojmljivim metaforama i drugim stilskim figurama pjesnikinja je dočarala brojne izazove destruktivnoga modernog grada, sve mentalne, emocionalne i psihološke zamke koje ometaju suvislu borbu za identitet. Grad je po sebi dvoličan – izvana primamljiv i strastven, a iznutra opak i bešćutan. Cikluse autorica spaja (razdvaja) haiku pjesmama, a u svakom trostihu kći raste iz majčina korijena, prepleće se s njom i postupno se preoblikuje u svjesnu ženu. Zbirka *Kuća na otoku* stilski je originalna i kompleksna, puna asocijativnih, esencijalnih i psiholoških transformacija, ali autorica uspijeva povezati sve slike, silnice i antagonizme u koherentnu cjelinu. Ova zbirka najavljuje značajnu hrvatsku pjesnikinju novoga naraštaja.

Zagreb, 22. travnja 2025.

Cvijeta Pavlović
Lada Žigo Španić
Slobodan Prosperov Novak